

Изази уторком, четвртом и суботом.

ПРЕДПЛАТА: ва Краљевину СХС
 мјесечно Д 15; тромјесечно Д 40;
 ва Италију мјесечно лира 6; по-
 једини број 30 центева. Обласи
 по цјенику. Поједини број Д 1-50.

ДАЛМАТИНСКИ РАДИКАЛ

Поштарина плаћена у готову.

Издаје: Округлни Одбор Народне
 Радикалне Странке у Шибенику.

Одговорни уредник: Широ Такић.

Телефон број 60.

Штампа: Нова Штампарија - Шибеник.

Година II.

ШИБЕНИК, уторак 17. априла 1923.

Број 77.

Političke ličnosti.

Све изразите политичаре могло би се сврстати у двије категорије, а измегу њих дало би се замислити још безброј категорија, у које би могли укловити политичаре, који немају у себи ништа или бар врло мало изразита. Наравно да та изразитост може бити исто тако негативног као и позитивног карактера.

У прву, у ону позитивно маркирану категорију спадају политичари, који својим политичким генијем или талентом тако рећи инсценарију политичке ситуације. Они дају времену идеје, историји опредјелјују путеве. Они се рађају увијек prije времена, да са лућам свуга ума расвијетле пут Судбине, којим ће њихов народ поћи.

Као што је год вајарима гипс, сликарима боја, тако је и таквим политичарима vrijeme само једна невидљива, сирова гипка материја, од којих они праве кипове, вјечне кипове својих идеја, који постају све то већи, што су старији.

У такав ред политичара спада и наш премијер Никола Пашић.

Прегите и прелистајте историју свих народа, оних из историје као и данашњих, вијдјечте, да nijedan народ nije bio у тако јадном, управо оčajном и тешком положају, као што је то био српски народ.

Дуга, некултурна и тиранска турска владавина исушила је, испијукала све животне сокове и енергије српскога државнога стабла; а оно неколико полусивих žила, које су показивале знакове подмлатка, газила је ногом бабата, империјалистичка политика Аустро-Угарске.

И највећи оптимиста морао је да изгуби наду и да падне у оčaj.

И кад се Дамаклов маћ, који је толико вјекова visio над судбином српскога народа спустио најниже, Никола Пашић као »deus ex machina« у каквој античкој драми, даје неумитним догађајима, један неоčekивани, сретни излаз. Никола Пашић, који је преко четри деценија био симбол ослободилачких тежња и настајанја цијелога српскога народа и који је спретно побједио у свим дипломатским двобојима, био је и остaje предмет најодвратнијих клевета и подвалјивања са стране оних, којима не годи ли не конвенција резултат беспримјernih жртava српскога народа за наше национално Ослобођење и Уједињење.

Дегрaдирати ауторитет Николе Пашића значило би дегрaдирати лјепоту наше славне прошлости и величину наше садашњости. И још више, дегрaдирати ауторитет Николе Пашића, значило би дегрaдацију свјести наших ослободилачких идеја водилја на обичне фразе. То наши непријатељи и жеље и зато су у томе они сви сложи.

У другу, негативно марканту категорију, спадају политичари — дјеча овога времена. Њихова је заслуга, што су у своју душу, као какав музеум сакупили све mane овога времена. За њих би се могло слободно рећи да су они на нашем националном путу билјега, која означаје бездан, пропаст, куда народ не би смјо ићи.

Класичан је примјер те врсти политичара Степан Радић, а онда Spaho, Korošec, Trumbić, само што је он војга без војске, и други мање истакнути. Већи дио ових »политичара« наше ослобођење затекло је у политичком зapeчку, гдје су »увукли душу у се« и чekali »награду« за свој »рад«.

Политика оpraштанја и широкогрудности, коју је српски народ проводио на свим линијама вeћ од првога дана ослобођења, и која је с једним

filozofskim samozataјivanjem i samopregaranjem unosila sve већу дозу помирљивости у затegnute, динамичке, дауевне диспозиције намућенога српскога народа, djelovala је на њих само тренућајно. Али када им је та широкогрудност, zauzimajući neshvatљиве димензије, дала повода, да су на њу гледа као на slabost, tada су они отворено навјестили борбу нашој државној идеји. Ко ће изићи као побједник из те борбе, netreба ни говорити. То је само по себи јасно.

Мегаломанија.

У претпрошлом смо броју били донијели шта о Србима и Словенцима пише трезвени лист »Слов. Нар.« Кад се пак с оним писањем упореди шта вишу словачке клерикалне новине, човек просто или да се смије тим испадима или треба да мисли да су само словеначки клерикалци паметни и искрени људи, који љубе и говоре истину, а вас остали свијет да је лаживац и толико био, још у почетку рата, глуп, такав остао и данас да се пунта да га неки заводе и приказују му шило за отгњило изврћући истину и пишући лажну историју.

Како је познато, вођа и надахнитељ тих клерикалаца је Корошец и он даје тон оној њиховој музици коју могу да слушају само неки његови пријатељи и присташе и тапшу сваком његовом чланку и комаду.

Толико су се пак надули, а особито после избора, да рачунају да су сви Словенци прешли у њихов табор и да су сви против Срба, па све што реку или да је онако или да ће бити што и како они кажу. Са оним само чланком доказали да се све Словенце не може и не смије метнути у један кош, али да боље отскочи разлика у мишљењу и писању, онда ћемо изнијети неке ставке из Корошчеве новине »Словенец« од 7. априла.

Оије се пише да су Словенци дошли до своје слободе револуцијом. Изричито вели: »Од године 1917. Словенија је била у чисто (1) револуционарном (1) току. То расположење аустријских народа (?) највише је помогло распаду аустријског и њемачког ратничког духа, а тиме и побједи Антанте. А што револуција није била крвава, сасвим је разумљиво, јер се властодржици нису могли више бранити. Хвала Богу што није било крви.« »Ниједан грош није Краљевина (ова данашња) дала за словеначке културне потребе... Све своје потребе плаћа искључиво Словенија сама из непосредних пореза«.

Сваки паметан и поштен човек не може него да се зачуди овој смјелости и овакој дрскости. У оном нашем чланку смо изнијели само стоти дио онога што је ова држава дала Словенцима и они нам сад овако одвраћају. Они говоре да су се револтирели али за Бога, гдје када и против кога. Кад су Срби још гинули, они су купили и разносили плијен, што је онамо оставила Боројевићева војска те су га протавали у Ческу и за све оно, за што су морали да одговарају и положе рачуне, добили су милијада, од којих нијесу дали ни новчића држави не за њезине, већ за њихове националне потребе. Можда сви словенски клерикалци не знаду, али ће многи знати колико је наша држава потрошила за плебисцит у Целовцу, гдје је скупо плаћала појединим љу-

дима да гласују за себе, бива да добијемо већину па да Целовац буде словеначки а не да постане и остане као што је данас »Клагенфурт« у Аустрији. Они тврде да све што имају плаћају сами са својим порезима, а кад би тако било, онда оне земље наше краљевине које не плаћају толико пореза са којим би могле да подмире своје потребе, не би смјеле да имају школе, путеве и све друго. Или се можда захтијева, да и ово све плаћа сама опуштошена и опљачкана Србија. Од онога што су њој дужне да плаћају побјеђене државе за штете, што је она претрпела и што она сад прима на име репарација, као жељезнице, стоку машине и куће, чиме би се имала обновити Србија, она великодушно дијели и осталим земљама односећи оном биједном народу, који још и данас гине од комитских чета. Кад би се хтјело на све одговарати и реагирати морало би им се казати доста што им не би било угодно, па је стога боље примати за шалу оно што говоре и пишу, јер им паметан свијет одговара на све оно: Није ми баш толико стало што не говорим истину, него што мислиш да ти неко вјерује.

Likvidacija današnjih prilika.

Prošla nedjelja, као и ова што је nastala, najznačajnije су у нашем политичком животу од уједињења па до данас. Prošle nedjelje започело се озбиљно да се ликвидирају данашње prilike, данашње nesnosno stanje, у нашој Краљевини и покушано је да се нагје пут, излаз из ове мутне и безданне ситуације. На нашем политичком horizontu počима да се vedri i ako bude свијести, shvaćanja odgovornosti у Zagreбу, као што је то у Beogradу, i ako се zagrebački политичари otreсу данашњих kaprisa, onda će се сва unutrašnja situacija posve rascistići, naše prilike urediti i у нашој земљи завладати mir, red, sloga, ljubav i bratstvo. Са strane radikala vlada доста добра volja, да се нагје пут за sporazum. Još се не зна како ће се то svršiti, јер новинским izvještajima не смије се све вјеровати. Али једно је сигурно: т. з. hrvatsko pitanje, које је четри године жућно nabављивано на tapet, primiће се svome riješenju, njega će skoro да nestane са dnevnoga reda naše dnevne štampe. Sadašnji су pregovori pokazali, да »hrvatsko pitanje« није никакav nepremostivi jaz за sregivanje наше mlade Краљевине. Polagano, али сигурно тај се jaz све то више zatрpava, и није daleko čas, kad ће бити zatрpан posve, kad ће i toga pitanja nestati posve.

Komunikej, који је izдан у Zagreбу о pregovoru Radićevaca са prestavnicima radikala veli megu ostalim: »Radikalna stranka и HRSS smatraју potrebnim i mogućim да се сва meгjusobna sporna pitanja izmегу Hrvata i Srba riješe meгjusobnim sporazumom«.

Да је došlo с једне и с друге strane до odluke да се pristupi riješenju овога pitanja: nagje sporazumom, није nikakovo čudo, već један prirodni proces. Radić је о tim pregovorima izjavio: »Treba imati на umu, да је naš spor zapravo државни problem, који треба са najvećom озбиљношћу riješavati. За почетак tražimo да се život у држави sredi i normalizira«. Dalje је Radić rekao: »Pitanje federacije nije tako lako, tu treba proučavanja, treba znanja,

treba da takove stvari riješava upućen državnik, koji pozna stvar, koji je radio na ustavu i koji je kompetentan. Zato treba da se dobije mnogo vremena, da se mnoge stvari ispituju i prouče. Složili smo se u tome, da je ovo takav dogadjaj, da povratak u ono, što je bilo, ne može više biti. Mi i Srbi više ne možemo biti neprijatelji, pa ako se i razigremo i zavadimo; protivnici možemo biti, ali neprijatelji više nikada“.

U Beogradu se takogjer gleda optimistički, te se nadaju da će se naći neka formula za uređenje ovoga pitanja. Radikali, koji istinski hoće da posluže interesima države i naroda, pa i na štetu same stranke, učiniće sve da dogdje do sporazuma. Takogjer se i Stojan Prčić raduje ovom nastojanju radikalne partije jer ima izgleda, da se neće više činiti one pogreške, koje su onemogućivale napredak naše Kraljevine.

Doduše, ovi pregovori ne će donijeti za sada ništa definitivno, neće odmah likvidirati dosadašnje stanje, ali svakako oni su dobar predznak boljih vremena.

Радићеве изјаве.

О преговорима у Загребу изјавио је Радић новинарима међу осталим: „Највише се је разговарало о промјени режима у смислу човјечности, уставности и законитости и о промјени администрације у смислу самоуправа.“

Много је било разговора о господарским и привредним питањима, нарочито у изградњи и поправедњу железничке мреже, како је то изразио конгрес југословенских инжењера у Сарајеву прошле године. Председник ХРСС. упорвирио је, да он и цијела његова странка овај нацрт усваја као саставни дио свог актуелног господарског програма. У расправи су о културним и господарским питањима најживље судјеловали Словенци и Муслимани и буњевачки изасланик Блашко Рајић. За политички поступак 16. о. мј. прихватили је предлог заступника дра Мачека. Обадва радикалска изасланика, нарочито тајник Јанић, на сваку су ствар одговарали, тумачили, разјашњивали и давали често тако важне и zgodне изјаве, да је напокон из доста велике напетости и готово потпуног неповјерења настало очевидно приближење“.

Говорећи о новим преговорима рекао је: На те нове преговоре треба да са радикалске стране дођу људи, који ће имати потпуну власт, као што ју има и ја с ове стране, а не да тек треба ићи реферирати и одлазити по инструкцији. То требају да буду људи, који ће моћи да у разговору, гдје се стварају путеви солације, буду компетентни, добро информирани о свим приликама у Србији, у страници и у земљи и на двору, нетко, који зна све, једном ријечи, потпуни и одговоран државник. Свакако морах нагласити, да нитко од нас не очекује, да ће споразум направити чуда“.

Уопште Радићев извјештај одаје човјека надута и опита мегаломанијом. Он говори са неке висине и хоће да дијели лекције лијево и десно. Од своје надутости Радић не види ништа око себе. У својој болесној умшлености он иде тако далеко да мисли да је он ос, око које мора све да се окрене у нашој држави, како он то хоће. Радић хоће да опонаша ону жабу из басне само нека се чува, па му се не догоди као и ној.

— Конференција француских и белгијских министара у Паризу у питању репарација и Рура завршила је потпуним споразумом. Ради тога се у Њемачкој јавља склоност за попуштање.

— Лованска конференција састаће се 23. априла. Конференцији ће присуствовати и Америка.

Збор Радићеваца.

У недељу одржан је коначно збор Хрв. Реп. Сел. Странке. Збору је присуствовало једва 25.000 душа, умјесто 100.000 како су то јављале Радићеве новине. Као и увијек и овај пут збор је отворио Радић обичним својим ријечима, а послје тога увода, говорио је о преговорима са радикалима. Иза Радића је говорило још неколико говорника, који су славили „свијест хрватскога сељака“. На збору су се продавале слике Матије Губца по комаду 10 динара, „у корист гладних хрватских крајева“ (Далмације, Лике и Херцеговине).

На концу је ХРСС. ријешила да не шаље своје посланике у Београд, већ да чека извршење пункција споразума склопљеног са преставницима радикала у Загребу. У случају да влада не изврши све те пункције, у Београд ће поћи сви Радићеве посланици „да сруше владу“. Иначе збор је прошао мирно.

Наши дописи.

Силиш, 15. априла.

(Наш Школски Одсјек). У 73. броју овог листа изишао је један напис, у којем се критикује наш Школски Одсјек ради неуредног дозначивања учитељских берива. Та неуредност заслужује осуду и наша штампа дужна је да јој поклони своју пуну пажњу. Седам стручних и седам канцеларијских сила, држимо да је довољно и у овој нашој држави за посао, којега су под Аустријом тачно и уредно свршавала два стручњака и два канц. чиновника, а да ни један од њих никад није ни тражио ни добио једногодишњи допуст за поправак својег, под теретом службе, оронулог здравља.

Али то није ни једини ни највећи грјех људи, којима је Отаџбина наша повјерила управу над школама у Далмацији. Дошавши на положаје већим дијелом по партијској протекцији, без потребите стручне и управне спреме, без љубави и осјећаја одговорности за повјерени им посао, они су ово просвјетно надлештво наше претворили у пустош, која попут море притискује наше школство. У граду као и на селу тешко је доћи до школских књига, а још теже је наћи двије школе, у којима би те књиге биле једнаке. Земљописне карте Аустро-Угарске монархије још и данас вие по зидовима наших школа. Читанке, у којима се славе разни владари из „прејасне Хабзбуршке династије“ и данас се нашој невини дјечници турају у руке. Контрола са стране среских надзорника, потпуно је затајила. Мјесна Школска Вијећа, у већини случајева, састављена су од људи, који у својем животу никад у школу завирили нису и који своју дужност прам школи схваћају по личном расположењу прам учитељу, те су му или ропски одани или заклету душмани.

Ни нестација учитеља нашем Школском Одсјеку не задаје никакове брига. Не подузелви ништа да се тој оскудици доскочи, он са расположивим учитељима тако рационално барата, да једнима дијели допусте за похађање некаковог педагошког курса у Загребу, другима у научне сврхе, а остале гомила по градовима и варошима нашим. Та паметна пракса, осим незадовољства на једној и штреберства на другој страни, створила је много скупих и сувшних паралелка по градовима, заузела зграде у које би могли да се настане корисни бескућници, а већи дио наших сеоских школа по Загори, Буковини и Котарима — нанијевши огромних штета опћинама, чије су власништво — мртвим коцем затворила.

Учитељско право, гарантовано позитивним законом, не може да нађе заштиту на овом нашем надлештву. Баш у овом нашем листу било је писато, како је и један прове-

длаи датјечај био поништен за то, што није било других натјечетела осим једнога, који није по вољи једном референту. Та неправича толико нас је дирнула, те смо тражили објашњење и на Школском Одсјеку, гдје су нам без устезања признали и грјешку и грјешника, који их је — како они кажу — „блудну завео“. Али то признање није ни најмање бунило те људе, да послје неколико дана, прослијеђујући Министарству Просвјете са једногодишним закашњењем жалбу дотичног учитеља, ставе и свој предлог да се та жалба — одбие!

Проведена редукција чиновништва оставила је ове људе на њиховим положајима. Пријатељи школе и живност наша имају дужност да их за будућност направе нешкодљивима.

Раб, 12. априла.

(На адресу Pokrajinske Uprave). Да ли мисли Pokrajinska Uprava или bolje gosp. Golf, једном ukloniti мору која већ од двије године тишти овдашњи народ у особи мјесног опћинског управитеља?

Како може Pokrajinska Uprava да држи на управи овдашње опћине једног човјека проти вољи не само цијелог грађанства већ данас цијелог пуџанства отока?

Како може држати човјека, који је уништио опћинске шуме, упрзати опћинске финансије?

Како може држати на управи опћине човјека, за којега је већ данас судбено доказано, да је истинито све оно што је gosp. G. Bakota проти њему навео у свом приједном од 9. listopada 1922; дапаће много више, као на примјер да је ко опћински управитељ тражио од друштва „Seebad und Kuranstalt Insel Arbe“, а кадне од наслиједника istoga друштва, да му буде дана једна villa реџеног друштва, јер инаџе да ђе тражити да буде цијели друштвени посјед запљенен ко власништво поданика непријатељске државе?

Зашто Pokrajinska Uprava не даје никакво ријешење на разне тужбе већ давно податрсе са стране видјенијих грађана проти опћинском управитељу Galzigni?

Gospodo! Skrajnje је већ вријеме, да се престане са омаловажаванјем народне воље, доба је већ да престане протекцијонизам у партијачне или особне сврхе, а на штеу опџе добра. Gospodo! Јављамо Вам, да је овдашњем народу већ догорило.

Грађани Раба.

Benkovaц, 12. априла.

(За „Prosvetu“). Prigodom смрти Mirka Le-zaица iz Benkovaц: Bogdan Dobriћ u мјесто вијенца din. 50, Milica ud. Stojasavljeviћ din. 10; prigodom промакнуча Ž. Šumareviћа na џин потпоручника: Bogdan Dobriћ din. 10; prigodom вјенчања Uroša Dragišића sa Darinkom Iliјадica: Bogdan Dobriћ din. 10; prigodom смрти Josipa E. Ivankoviћа: Simo Modriћ din. 20, Todor Mioviћ din. 20, Spase Kneževић din. 10, Niko Maleševић din. 10, Petar Dražић din. 10, Miloš Međић din. 10, Spase Dobriћ din. 10.

Каково ће бити вријеме у априлу? Listovi на страни јављају прогнозе времена метеоролога за мјесец април. По овим прогнозама добијемо нам мјесца мјесца априла осјетно хладно вријеме са кишом, сунсјезицом и мјестимце са градом. Затим добијемо сувих дана са хладном буrom. Oko половине априла топлоће дан, али већ послје неколико дана настају опет кише прачене грмљавином које ће снизити температуру. Toplom времену имамо се надати тек послје 20. априла, када ће војњаци моћи проcvјетати. Али и то вријеме није трајно. Јавиће иза тога се хладни кишни дан, и многе воћке страдаће у свом cvјету. 29. априла, имамо опет вријеме топло, али и оно трајаће само три дана. Кише и вјетрови рашладне дане, те за први мај и нађ Gjurgjevdan нису изгледу повољни.

Brzojavne i telefonske vijesti

(Posebni izvještaji „Dalmatinskog Radikala“).

Prva sjednica Narodne Skupštine.

БЕОГРАД, 17. Већ рано у јутро велика дворана Народне Skupštine била је пуна. Сви посланици осим Радићевца дошли су да присуствују првој седници. Демократи су се окупили у свој клуб и живо расправљали. Спремали су се на борбу. Нешто прије 9 сати пошао је у Двор председник владе г. Пашић, и формално предао оставку владе. Након аудијенције Пашић се повратио у радикалски клуб, гдје су се уписивали чланови. До сада се у клуб upisalo 120 посланика. Држи се, да ће и Нјемци учи у радикалски клуб. Пашић је реферисао у клубу о оставци владе, а затим се повела дискусија о резултатима Радићева збора. У клубу влада увјерјене, да Радић с овим преговорима хоће да стеће још више популаритета и да изиграва радикале. Радић не мисли озбиљно на никакв споразум, јер одмах чим би дошло до споразума он би изгубио своје значење. Само у оваквом хаотичном стану Радић може да успијева и да игра неку улогу. Ради тога један дио радикала хоће, послје неједњелних изјава Радићевих против појединих министара и радикалских преставника, да се са Радићем посве прекине и да га се мало стисне. Остали клубови нису вијецали. Очекују што ће одлучити радикали, јер је тежиште ситуације у њиховим рукама.

Др. Корошећ чим је стигао састао се је са Spahom. Оба су узбуђени и uznemireni ради неједњелног Радићевог збора.

Око 10 сати почели су посланици улазити у skupštinsku дворану. Све галерије биле су крцате и свијет је напетости очекивао отвор прве седнице. Сједници су присуствовали сви министри. Крајњу десницу заузели су клерикали а до њих су sjeli Spahinovi. Код Spahinovaca sjede посланици дјемјетрија, који гласују за радикале. Gotovo три пуна реда центума држе радикали. На лјевци су демократи, њих 47, а скрајну лјевцу држе земљорадници, међу којима је Pucelj и социјалисти. Нјемци су помijeшани у центрум са радикалима. У свеопћем замору устaje Milutin Dragović, радикалски посланик из Vranje, који поздравља народне посланике и изјављује да по чл. 2 послоника, мјесто првог председника skupštine припада најстаријем посланику по годинама, и као таквог предлаже Тому Orahovca, kojega skupština pljeskanjem поздравља. Orahovac изјављује: Господо посланици! Zahvaljujem Bogu на доживљају да видим ујединјену браћу; жељим још и то, да видим slogu и ljubav међу браћом и да нам Бог даде napretka. Hvala вам, браћо, на повјеренју које сте ми iskazali; сада imam да изaberem 4 секретара, најmlagје по годинама. Predlažem Sretenu Vukosavljevića, dra. Voju Janjića, Čedu Kokanovića и Stjepu Kobasicu. Prima li се? — Glasovi: Primamo.

Molim gg. sekretare, да zauzmu svoja мјеста, а gospodu посланике да изvole predati svoja punomoćta секретарима.

Послије тога се прозивљу посланици, који предају своје пуномоћи. Iза тога г. Orahovac одредио је избор привременог председника. Kobasicа прозивље посланике, који гласују. Након обављеног гласања председник изјављује, да је за dra. Dušana Peleša palo 118 glasova; за demokratu Pečića palo је 47 glasova; за zajedničkog delegata Korošeca и Spahe: dra. Hrasnicu 40 glasova; за zemљoradnika Lazića 11 glasova. Praznih glasova predano је 3. Prama tome izabran је dr. Dušan Peleš за привременог председника Народне Skupštine.

Orahovac pozivље Peleša да zauzme predsjedničko мјесто. Peleš се zahvaljuje посланицима на повјеренју и opominje посланике да ду-

зности, које парламент од њих очекује и govori о задаци skupštine. Peleš ponovno zahvaljuje и pozdravlja посланике.

Оставка владе.

БЕОГРАД, 17. При завршетку прве седнице Народне Skupštine привремени председник Др. Душан Пелеш изјавио је, да му је пријашња влада упутила један акт те моли секретара Јањића да га прочита. Јањић чита, акт који гласи:

„Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца Кабинет председништва министар. савјета Вр. 1007. 16. IV. 1923.

Председништву Народне Skupštine. — Част ми је извјестити Народну Skupштину, да је Краљевска влада, којој сам имао част бити председником, дала оставку Краљу 16. ов. мј., што сам послје свршених избора сматрао за своју парламентарну дужност, Његово Величанство Краљ примљујући оставку благоизволио је повјерити управљање државних послова досадањим члановима кабинета.

Председник владе: Н. Пашић. Председник Др. Пелеш затим устaje и изјављује: „Пошто је влада у оставци то се ова седница сматра закљученом а друга ће бити заказана писменим путем и то чим се образује нова влада“.

Соаре код Пашића.

БЕОГРАД, 17. У нејдљу председник владе Пашић приредио је соаре, коме су присуствовали и Њ. В. Краљ и Краљица.

Радикали и Радић.

БЕОГРАД, 17. Послије Радићева збора изгледа да нису најповољнији одношаји између радикала и Радића. У Београду се неугодио дојмо Радићев говор, као и његове неке изјаве. Уза све то држи се, да радикали неће прекинути започете преговоре, већ да ће их наставити, јер хоће да докажу да желе споразум. Влада држи да за њу није данашња ситуација ни најмање тешка.

Корошећ, Спахо и Радић.

БЕОГРАД, 17. Послије нејдљеног збора Радићевца, настала је нека побрканост међу ревизионистичким блоком. У случају да Радић остане непомирљив Корошећ и Спахо иступили би из блока.

Опасноти за стари свијет.

LONDON, 17. „Times“ јављују из Capetowna, да је general Smuts на једној skupštini govoreћи о европској кризи рекао slijedeће: Старом свијету пријети велика опасност. Националистичке су страсти rastrovale Evropu. Južna Afrika мора да се посвети раду за постигнуће виших и мудрих идеала, те уложити све силе за постигнуће mira и poretka.

Rekonstrukcija austrijskog кабинета.

БЕЧ, 17. Pregovori stranaka већине о подјели resora завршени су. Kršćanski ће социјалисти имати једнак број resora као и pangermani. Др. Frank као podkancelar preuzима agende unutarnjih poslova и pravde. Zastupnik Krafft odступа као ministar trgovine, а на njegovo мјесто dolazi pangerman dr. Schürff. Nova ће влада бити valјda још danas sastavljena.

— У Италији између фашиста и популара пријети слом. За данас је Мусолини позвао к себи клерикалне чланове владе, да их тома приликом позове, нека бирају између клерикалне странке и владе.

Градске вијести.

Dolazak Nj. Vel. Kralјice. Kako nam јављају из Beograda, sutra, ако vrijeme dopusti, у пет сати послје podne, stiže Nj. V. Kralјica Mariја са majkom и pratnjom preko Bakra у нашу luku. Nj. V. Kralјica dolazi parobrodom „Karagorgјem“ прије „Višegrad“. Parobrod neće pristati у luku, већ ће се usidritи у luci, а у четвртак у јутро nastaviће put ravно у Dubrovnik, gdje ће се Nj. Veličanstvo zadržati dulje vremena. Žao nam је, да naša прва Kralјica neće ovaj put izаći на kraj и stupiti nogom на naše tlo, али се nadamo да ćemo је doskora zajedно са Nj. V. Kralјem моћи pozdravити и у našem gradu.

Да живи Njzino Veličanstvo Kralјica Mariја!

Lične vijesti. У subotu је bio на prolasku за Beograd poslanik g. D. Desnica. Došao је из јutra automobilom из Obrovca и imao је iste večeri да krene lagjom за Bakar, али у subotu је bilo tako страšno vrijeme на cijelom Jadranu да lagja nije mogla да krene, већ је ovdje prenočila и у neјdљу у јутро око 7 сати, kad се bilo stišalo more и vјetar, krenula је put Bakra, gdje је stigla у večer, послје nego је voz krenuo. Тако је g. Desnica morao да prenoчи у Bakru. Jučer oko podne је mogao да krene и у Beograd је stigao stoprva danas.

Razoren muo. Већ одавна наш је муо s istočne strane bio podrovan и uvijek се очекивало да ће се sрушити. Sva upozorivanja ostala су bezuspješna. I nevrјeme, које је овih дана vladalo kod нас učinilo је svoje. Po sredini наш је муо pao у more skoro до polovice. Priје се moglo popravити muo са par stotina dinara, а сада će trebati više hilјada, а ако се bude још okliјevalo cijeli će се muo sрушити у more и onda će trebati nekoliko desetaka hilјada dinara. Šibenska је obala троšna. Treba што прије да се pristupi opravkama, јер ће се и она ове зиме sрушити у more као и muo. Cijelo vrijeme rata као и од oslobogjenја do danas у našoj се luci nisu obavljale никакве opravke. Radi toga је сва naša luka у derutnom stanju и treba се požuriti са opravcima, јер vrijeme не чека и не pita, већ врши svoju.

Nevrijeme. Оvih posljednjih дана zavladalo је kod нас nevrјeme uz kišu и jaki južnjak. Temperatura је naglo pala и nije у skladu са kalendarsom. У subotu и neјdљу bilo је nevrјeme, kakvo davno pamtimo. Nekoliko puta usljed nevremena ostajao је grad у potpunoј tami, а more је bilo takovo, да nije bilo moguće brodovima izlaziti из kanala. У ponedjelјak око 5 сати у јутро počela је padati gusta krupa. Padala је desetак časa а zrnca су bila велика као ptičija jaja. Nanijela је dosta štete mladom pupu у vinogradima и voćkama.

Provalna kragja. Zlatariји Vučić Ante у Широкој ulци, у ноћи на 15. ов. мј., dok је у gradu vladalo oluja, usljed које је bilo prekinuto електрично свијетло, привукао се Pulizота Vice Nikin, трhonoша, mladiћ од 20 година, и једним komadom želјеза razbio велико staklo izloga при dnu, те odnio razне srebrenine у iznosu од 7.000 dinara. Policija се odmah dala у potragu, па је poapsila све sumnjive ptičice. Sreћom на staklu се našla mrlја krvi и један mali žulј, koji је staklo odrezalo. I pomoću toga, uza све Vicino niјekanje, ustanovilo се ko је krivac. Policija је odmah pošla у Vicin stan, gdje је našla све pokradene predmete dijelom у slamnјači, а dijelom у cipelama. Provalnik је predан државном odvjetniштву. Са strane redarstva zlatariја Vučić bila је više puta opomenuta, а једном и kažnjena, zbog toga што izlozi nisu utvrјeni и sigurni.

СРПСКА БАНКА ДЕОНИЧАРСКО ДРУШТВО У ЗАГРЕБУ

ПОЗИВ.

Овим се објављује, да ће се

XXVII. РЕДОВНА ГЛАВНА СКУПШТИНА

акционара СРПСКЕ БАНКЕ

одржати

у суботу 21. априла 1923. год.

у 4 сата после подне у просторијама Српске Банке са овим

ДНЕВНИМ РЕДОМ:

1. Извештај управног одбора о раду и полагање рачуна за 1922. г.
2. Извештај надзорног одбора.
3. Одобрење биланса и решавање о давању разрешнице управном и нада. одбору.
4. Предлог управног одбора о подели чисте добити.
5. Избор 4 члана у управни одбор.
6. Избор 2 члана у надзорни одбор.

Акционари, који желе учествовати на главној скупштини, имају своје акције у смислу чл. 21. статута депоновати најдаље до закључно 18. априла 1923. год. у Загребу на каси Српске Банке, односно њених филијала у Новом Саду (Централни кредитни завод као филијала Српске Банке), Дубровнику, Шибенику, Сплиту, Книну, Суботици, Сомбору, Срем. Митровици и у Београду код Подунавског трговачког акционарског друштва (Краља Милана улица 43).

У ЗАГРЕБУ, 2. априла 1923.

УПРАВНИ ОДБОР.

Имовина.

Рачун изравнања на дан 31. децембра 1922.

Дуг.

	К	ф.	Д	п.		К	ф.	Д	п.
Готовина	69,143.323	40	17,285.830	85	Главница	162,000.000	—	40,500.000	—
Менице	319,884.308	88	79,971.077	22	Резервни фонд	23,250.000	—	5,812.500	—
Дужници:					Засебни резервни фонд	31,250.000	—	7,812.500	—
а) наша потраживања од новч. зав.	К 91,803.364	40			Мировински фонд	5,979.903	08	1,494.975	77
б) остали дужници	К 276,870.508	88			Новчани улози:				
Займови на обвезнице	20,261.253	20	92,168.468	32	а) на уложне књижице	К 339,914.104	68	466,956.914	52
Конзорцијонални займови	29,442.600	04	5,065.313	30	б) на текуће рачуне	К 127,042.709	84	116,739.203	63
Папири од вредности	171,521.723	60	7,360.650	01	Веровници	286,961.117	68	71,740.279	42
Вредности Мировинског Фонда	4,787.790	48	42,880.433	15	Преносни рачуни	4,236.328	60	1,059.082	15
Непокретности	19,989.875	60	4,997.468	92	Неподигнуте дивиденде	454.914	60	113.728	65
Намештај и прибор	692.494	04	173.123	51	Чист добитак	23,308.173	04	5,827.043	26
	1,004,397.251	52	251,099.312	88		1,004,397.251	52	251,099.312	88

За књиговодство: Душан Богдановић, с. р., главни књиговођа.

На основу 51. чл. статута Српске Банке д. д. у Загребу прегледали смо овај рачун „ИЗРАВНАЊА“ и нашли смо, да је у свему тачан и исправан. У ЗАГРЕБУ, 2. априла 1923.

Надзорни одбор Српске Банке:

Др. Михајло Јоановић с. р., председник. Илија Вурдеља с. р. Др. Ђорђе Ивковић с. р. Лазар Бачић с. р. М. Добровић с. р. С. Миљановић с. р.

ИЗВЕШТАЈ НАДЗОРНОГ ОДБОРА.

Поштована скупштина!

Потписани надзорни одбор извештаје, да је у смислу постојећих законских прописа и друштвених статута у току целе пословне године 1922. прегледао пословне књиге и благајну, те је све у реду налазио и уверио се, да се целокупно пословање правилно водило.

Исто тако прегледао је надзорни одбор и испитао предложени биланс и закључне рачуне од 31. децембра 1922., те је исте сравнио са главним и помоћним књигама и нашао, да су гласни и исправни и по закону и по друштвеним статутима састављени.

Предлажемо стога, да поштована скупштина изволи узети на знање извештај управног одбора, одобрити биланс, усвојити предлог управног одбора у погледу употребе чистог добитка од К 23,308.173.04, те да управном и надзорном одбору изволи доделити разрешницу.

ЗАГРЕБ, 2. априла 1923.

Надзорни одбор:

Др. Михајло Јоановић с. р., председник. Илија Вурдеља с. р. Др. Ђорђе Ивковић с. р. Лазар Бачић с. р. М. Добровић с. р. С. Миљановић с. р.

Primam na izradbu novonapravke i popravke. Izragujem svaku vrst vjenčanih prstena (tonda). Primam u promjenu staro zlato i srebro. Kupujem i plaćam staro zlato i srebro uz dnevne cijene. Vjekoslav Grünbaum
4—4 Šibenik.

Unajmljujem i prodajem svoje vlasništvo na Šubičevcu:

Lokal s dvostrukom verandom sastoji se iz tri sobe, kuhinje i konobe sa čitavim pokućstvom, te kuglanu i konja sa kolima.

1—3 VICE JURISIĆ reč. SANE.

Помажите „Просвјету“!

DJEČJE BRAŠNO

VITAL

NAJBOGJA JE HRANA ZA DOJEČNAC, DJECU I DOJILJE

SLADNI KAKAO

VITAL

JAJČUKE SREDSTVO ZA BOLESNIKE I REKONVALESCENTE SVAKE STAROSTI

CISTO NARAVNI PROIZVODI (Z SLADA.

JEDAN POKUŠAJ DOSTAJE!

„VITAL“ D. D.
TVORNICA HRANIVIH SREDSTAVA
ZAGREB, KVAVERSKA CESTA 10.

НОВА ШТАМПАРИЈА

ШИБЕНИК

Штампарија је снабдевена свим модерним хиларским и латинским писменима, те врским стројевица на електрични погон. — Прима на израду све званичне и трговачке тiskanice, те остале радње спадајуће у графичку струку. — Складите тiskanice за српске православне цркве и парохиска званја. — Израдба брза и точна.

NOVA ŠTAMPARIJA

ШИБЕНИК

Штампарија је снабдевена свим модерним цirilskim и латинским писменима, те врским стројевица на електрични погон. — Прима на израду све званичне и трговачке тiskanice, те све остале радње спадајуће у графичку струку. Складите тiskanice за српске православне цркве и парохиска званја. — Израдба брза и точна.